CONSEIL DE L'EUROPE

COUNCIL OF EUROPE

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECŢIUNEA A PATRA

CAUZA SAVIŢCHI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 11039/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

11 octombrie 2005

DEFINITIVĂ

11/01/2006

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Saviţchi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Preşedinte*,
Dl J. CASADEVALL,
Dl G. BONELLO,
Dl R. MARUSTE,
Dl S. PAVLOVSCHI,
Dl L. GARLICKI,
Dl J. BORREGO BORREGO, *judecători*,
şi dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secţiunii,*

Deliberând la 20 septembrie 2005 în şedinţă închisă,

Pronunţă următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 11039/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte în conformitate, cu prevederile articolului 34 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale („Convenţia"), de către un cetăţean al Republicii Moldova, Julieta Saviţchi („reclamant"), la 17 aprilie 2001.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vladislav Gribincea, avocat din Chişinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul") a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătoreşti pronunţate în urma acţiunilor pentru defăimare înaintate împotriva sa.

4. Cererea a fost repartizată Secţiunii a Patra a Curţii (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curţii). În cadrul acestei Secţiuni, Camera care va examina cauza (articolul 27 § 1 al Convenţiei) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al Regulamentului Curţii.

5. La 1 noiembrie 2004, Curtea a schimbat componenţa Secţiunilor sale (articolul 25 § 1 al Regulamentului Curţii). Această cauză a fost repartizată Secţiunii a Patra nou-constituită (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curţii).

6. Printr-o decizie din 1 februarie 2005, Curtea a declarat cererea admisibilă.

7. Atât reclamantul, cât şi Guvernul au prezentat observaţii cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curţii), iar Camera a decis, după consultarea părţilor, că o audiere cu privire la fondul cauzei nu a fost necesară (articolul 59 § 3 *in fine* al Regulamentului Curţii).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

8. Reclamantul, d-a Julieta Saviţchi, este cetăţean al Republicii Moldova, care s-a născut în 1970 şi locuieşte în Chişinău. El este jurnalist.

9. La 2 octombrie 1999, ziarul de limbă rusă „Новый порядок" a publicat un articol intitulat „ГАИ, ГАИ - моя звезда" semnat de reclamant. Articolul conţinea *inter alia* următoarele:

„...Aceasta este o istorie destul de banală pentru noi, cetăţenii de rând, şi un fenomen normal pentru inspectorii poliţiei rutiere. În orice caz, aceasta serveşte ca un bun exemplu al „sindromului de vedetă" de care suferă inspectorii poliţiei rutiere.

O persoană conducea propriul său Moskvich pe strada Ştefan cel Mare. Să zicem că-l cheamă „Victor". Când s-a apropiat de intersecţia străzilor Ştefan cel Mare şi Tighina, semaforul a arătat roşu şi, ca orice persoană normală, Victor a frânat. Însă persoanele care respectă regulile nu sunt întotdeauna norocoase. Un automobil luxos de marca Opel, care se deplasa cu viteză, a lovit vechiul Moskvich. Ambele automobile au fost avariate, însă Moskvich-ul într-o măsură mai mare. Victor a rămas la locul accidentului, ca orice bărbat care crede în stricteţea legii, aşteptând sosirea poliţiei şi verdictul just şi înţelept al acesteia. Proprietarul automobilului Opel, deşi era conştient de vinovăţia sa, a accelerat şi a dispărut.

După ceva timp, un sergent al poliţiei rutiere a sosit la faţa locului şi a început să ia măsuri şi să investigheze cazul, făcând notiţe într-un caiet. În toiul investigaţiei, a apărut şi proprietarul Opel-ului, însă fără automobil. Acesta a aşteptat până ce poliţistul şi-a finisat lucrul ca apoi să-i comunice că va merge la sediul Direcţiei Poliţia Rutieră Municipală să soluţioneze problema.

La sediul Direcţiei Poliţia Rutieră Municipală, proprietarii celor două automobile şi poliţistul au fost primiţi de o persoană în vârstă cu epoleţi de sergent-major (mai târziu, noi am aflat că acesta lucra în cadrul serviciului operativ). Proprietarul automobilului Opel i s-a adresat acestuia într-o manieră destul de amicală, numindu-l „Jora". Sergentul-major Jora s-a apropiat de tânărul sergent care a investigat accidentul şi l-a întrebat într-un mod care suna mai curând a ordin: „De câţi ani lucrezi în Poliţia Rutieră? - De doi ani .... Iar eu lucrez de douăzeci de ani; prin urmare, ar trebui să mă asculţi. Nu scrie nimic, lasă-i pe oameni să se înţeleagă singuri între ei, iar cel vinovat (proprietarul Opel-ului) să-i plătească celui de-al doilea aproximativ 30 lei moldoveneşti (MDL). În orice caz, automobilul acestuia este şi aşa vechi şi nu este necesar să se facă atâta zarvă."

La cele auzite, proprietarul automobilului vechi, care nu putea fi considerat un om înstărit, aproape că şi-a pierdut graiul. Cum oare a fost posibil să i se ofere o sumă atât de mizeră pentru automobilul său avariat atât de grav? Din considerentul că victima nu era de acord, sergentul-major Jora şi proprietarul Opel-ului au majorat puţin suma, târguindu-se pentru fiecare leu. De frică că nu va primi nimic, Victor a acceptat suma de MDL 75. Mai târziu, acesta şi-a reparat automobilul la nişte cunoştinţe, care au râs de el pentru că fusese prostit ca un copil. Pentru repararea automobilului, Victor a cheltuit puţin mai mult de MDL 200 - sumă ce poate părea ridicolă pentru unii

inspectori ai poliţiei rutiere. Totuşi, pentru Victor aceştia sunt bani mari. Însă nu banii îl îngrijorează, ci atitudinea celor de la Direcţia Poliţia Rutieră Municipală, în special cea a sergentului-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni. După câteva zile, Victor a mers la Jora şi a cerut să i se întoarcă permisul de conducere. Sergentul-major i-a promis că-i întoarce permisul, doar cu condiţia ca Victor să plătească o amendă de MDL 18. Victor a rămas uimit. – „Pentru ce să plătesc amendă? Ce am făcut?" Sergentul-major i-a răspuns foarte furios: „Odată ce-ţi spun să plăteşti, trebuie să plăteşti, fără a pune întrebări."

Victor, fiind foarte supărat de absurditatea situaţiei, l-a avertizat pe poliţist că se va plânge superiorilor lui. Sergentul-major, înţelegând că nu poate să-l convingă, şi-a ieşit din fire, aruncându-i în faţă permisul de conducere, strigând ca un nebun.

- „El se va plânge! Cine eşti tu? Ia-ţi documentele şi pleacă de aici şi roagă-te lui Dumnezeu să nu te mai întorci la poliţia rutieră, căci altfel vei avea mari probleme."

Bărbatul şi-a luat permisul de conducere şi a părăsit Direcţia Poliţia Rutieră, reflectând asupra celor ce ar putea să-i facă Jora dacă ar reveni vreodată ..."

10. La o dată nespecificată în 1999, un poliţist cu numele G.R. a înaintat o acţiune civilă în defăimare împotriva reclamantului şi a redacţiei ziarului la Judecătoria sectorului Centru. Bazându-se pe articolele 7 şi 7/1 ale Codului civil, el a pretins că articolul conţinea declaraţii defăimătoare pentru el.

11. Între ianuarie şi martie 2000, au avut loc câteva şedinţe judecătoreşti şi au fost audiaţi câţiva martori. Atât reclamantul, cât şi ziarul au declarat că faptele prezentate în articol erau o simplă reproducere a istoriei povestite de Victor, victima accidentului rutier. Victor a dat declaraţii în acest sens. În continuare, ei au declarat că informaţia conţinută în articol nu avea un caracter defăimător şi nu putea afecta în nici un fel reputaţia reclamantului în procedura naţională, mai ales deoarece articolul nu conţinea numele complet al acestuia, ci doar diminutivul prenumelui său.

12. În hotărârea sa din 14 martie 2000, Judecătoria sectorului Centru a constatat că informaţia conţinută în articol era defăimătoare pentru G.R. şi nu corespundea realităţii. Ea a argumentat că în cadrul serviciului operativ al Direcţiei Poliţia Rutieră Municipală activa doar un singur sergent-major Jora, astfel încât acesta era uşor de identificat. În special, instanţa a citat următoarele pasaje din articol ca fiind defăimătoare:

„...acest sergent-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni."

13. Instanţa a constatat că această declaraţie a lansat ideea „că „Jora" era un poliţist incapabil să se comporte cu oamenii şi o persoană mai puţin pozitivă".

„Sergentul-major i-a promis că-i întoarce permisul, doar cu condiţia ca Victor să plătească o amendă de MDL 18."

14. Instanţa a constatat că această declaraţie nu corespundea realităţii, deoarece Victor a uitat să-şi ia permisul de conducere. Mai mult, Victor nu a putut să dovedească că lui i s-a cerut să plătească o amendă.

„El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în faţă, strigând ca un nebun."

„Ia-ţi documentele şi pleacă de aici şi roagă-te lui Dumnezeu să nu te mai întorci la poliţia rutieră, căci altfel vei avea mari probleme."

15. Instanţa a constatat că aceste declaraţii erau defăimătoare pentru G.R., deoarece ele îl caracterizau drept o persoană brutală, ameninţătoare şi răzbunătoare. Mai mult ca atât, reclamantul nu a prezentat nici o probă în susţinerea acestor declaraţii. În hotărârea sa, instanţa nu s-a referit deloc la declaraţiile lui Victor.

16. Instanţa a dispus ca reclamantul şi ziarul să plătească reclamantului în procedura naţională prejudicii morale în mărime de MDL 180 (echivalentul a 14.4 euro (EUR) la acea dată) şi, respectiv, MDL 1,800 (echivalentul a EURO 147 la acea dată). De asemenea, ea a dispus ca ei să publice o dezminţire a declaraţiilor de mai sus.

17. Doar ziarul a depus apel împotriva acestei hotărâri. Reclamantul a depus o cerere prin care susţinea că era întru totul de acord cu apelul şi că se alătură acestuia.

18. La 30 mai 2000, Tribunalul municipiului Chişinău a respins apelul pe motiv că reclamantul nu a dovedit veridicitatea declaraţiilor sale.

19. Ziarul a depus recurs împotriva deciziei Tribunalului municipiului Chişinău. Reclamantul nu a depus nici recurs şi nici nu a subscris recursului depus de ziar.

20. La 24 octombrie 2000, Curtea de Apel a admis recursul şi a casat hotărârile Judecătoriei sectorului Centru şi a Tribunalului municipiului Chişinău atât în ceea ce priveşte ziarul, cât şi în privinţa reclamantului. Aceasta a adoptat o nouă hotărâre, prin care a dat câştig de cauză lui G.R.. În decizia sa, instanţa a constatat că doar următoarele declaraţii erau defăimătoare şi nu corespundeau realităţii:

„...acest sergent-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni."

„El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în faţă, strigând ca un nebun." (*Бросил Новаку водительские права в лицо, крича как помешанный*)

21. Instanţa a dispus ca ziarul să publice o dezminţire a declaraţiilor de mai sus în termen de cincisprezece zile. Ea a dispus ca reclamantul şi ziarul să plătească reclamantului în procedura naţională prejudicii morale în mărime de MDL 180 şi, respectiv, MDL 1,800. De asemenea, ea a dispus ca reclamantul şi ziarul să plătească taxa de stat în mărime de MDL 90.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

22. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acel moment, sunt următoarele:

Articolul 7. Apărarea onoarei şi demnităţii

„(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezminţirea informaţiilor care *lezează* onoarea şi demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informaţii nu dovedeşte că ele corespund realităţii.

(2) În cazul în care asemenea informaţii au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanţa de judecată obligă redacţia acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanţei de judecată, o dezminţire la aceeaşi rubrică, pe aceeaşi pagină, în acelaşi program sau ciclu de emisiuni."

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

„(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspândirii unor informaţii care nu corespund realităţii şi care lezează onoarea şi demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspândit aceste informaţii.

(2) Mărimea compensaţiei se stabileşte de către instanţa de judecată, în fiecare caz aparte, de la şaptezeci şi cinci până la doua sute de salarii minime, în cazul în care informaţiile au fost răspândite de o persoană juridică, şi de la zece până la o sută de salarii minime, în cazul în care acestea au fost răspândite de o persoană fizică."

ÎN DREPT

I. OBIECŢIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

23. În observaţiile sale din aprilie 2005, Guvernul a invocat pentru prima dată obiecţia că nu au fost epuizate căile de recurs interne, deoarece reclamantul nu a depus recurs la Curtea de Apel.

24. Reclamantul nu a fost de acord şi a declarat că, deoarece Guvernul nu a invocat această chestiune la etapa admisibilităţii, el nu mai poate face acest lucru la acest moment.

25. Curtea notează că, atunci când a fost invitat de Curte să se expună asupra admisibilităţii cererii, Guvernul nu a invocat în observaţiile sale chestiunea posibilei neepuizări de către reclamant a căilor de recurs interne.

26. Curtea reiterează că regula epuizării căilor de recurs interne, prevăzută în articolul 35 § 1 al Convenţiei, obligă pe cei care doresc să prezinte cauza lor împotriva Statului în faţa unui organ judiciar internaţional să folosească mai întâi remediile prevăzute de sistemul de drept naţional. În acelaşi timp, în conformitate cu articolul 55 al Regulamentului Curţii, orice obiecţie cu privire la inadmisibilitate trebuie, în măsura în care natura obiecţiei şi circumstanţele cauzei permit aceasta, invocată de Partea Contractantă pârâtă în observaţiile scrise sau orale cu privire la admisibilitatea cererii (a se vedea *K. and T. v. Finland* [GC], nr. 25702/94, § 145, ECHR 2001-VII; *N.C. v. Italy* [GC], nr. 24952/94, § 44, ECHR 2002-X).

27. Constituie o practică normală a acestei Curţi ca, atunci când o cauză a fost comunicată Guvernului pârât, să nu declare cererea inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne, decât dacă această chestiune a fost invocată de Guvern în observaţiile sale (a se vedea *Rehbock v. Slovenia*, nr. 29462/95, (dec.), 20 mai 1998).

28. Curtea, la fel ca şi reclamantul, notează că, înainte de decizia Curţii cu privire la admisibilitatea acestei cauze, Guvernul nu a susţinut că nu au fost epuizate căile de recurs interne (a se vedea decizia cu privire la admisibilitate din 1 februarie 2005). Prin urmare, el nu poate să invoce această obiecţie cu privire la admisibilitatea cererii acum (a se vedea *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 36, ECHR 2004-… (extracts)).

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENŢIEI

29. Reclamantul pretinde încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare, garantat de articolul 10 al Convenţiei, care prevede:

> „1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie şi libertatea de a primi sau de a comunica informaţii ori idei fără amestecul autorităţilor publice şi fără a ţine seama de frontiere. ...
>
> 2. Exercitarea acestor libertăţi ce comportă îndatoriri şi responsabilităţi poate fi supusă unor formalităţi, condiţii, restrângeri sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor ... protecţia reputaţiei sau a drepturilor altora ... .”

A. Argumentele părţilor

1. Reclamantul

30. Reclamantul a declarat că articolele 7 şi 7/1 ale Codului civil nu sunt formulate cu suficientă precizie şi claritate, deoarece ele nu prevăd faptul că judecăţile de valoare nu sunt susceptibile de a fi dovedite.

31. Reclamantul a declarat că ingerinţa în libertatea sa de exprimare nu a fost necesară într-o societate democratică, deoarece declaraţiile în cauză conţineau judecăţi de valoare, şi nu fapte. Prin urmare, prin obligarea lui să dovedească că declaraţiile sale corespundeau realităţii, instanţele judecătoreşti naţionale i-au impus o sarcină imposibilă de probaţiune.

32. În continuare, el a declarat că articolul nu conţinea numele deplin al lui G.R. şi că, prin urmare, era aproape imposibil de a-l identifica. Articolul a fost scris într-un ton sarcastic şi avea scopul să arate şi să critice aspectele psihologice şi de comportament ale multor inspectori ai poliţiei rutiere. El s-a referit la o chestiune de interes public.

33. Mai mult, suma prejudiciilor acordate lui G.R. a fost arbitrară, deoarece instanţele judecătoreşti nu s-au referit la cuantificarea acestora.

2. Guvernul

34. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevă o ingerinţă în libertatea de exprimare a reclamantului. Totuşi, această ingerinţă a fost justificată în conformitate cu articolul 10 § 2 al Convenţiei. Reclamantului i s-a indicat de instanţă să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 şi 7/1 ale Codului civil. Ingerinţa a fost astfel „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă şi previzibilă. Ea a servit scopului legitim de protecţie a demnităţii poliţistului şi măsura a fost necesară într-o societate democratică.

35. Guvernul a susţinut că declaraţiile în cauză conţineau declaraţii de fapt, şi nu judecăţi de valoare şi că a existat o necesitate socială imperioasă care a justificat ingerinţa.

36. El a făcut referire la marja de apreciere a autorităţilor naţionale, la evaluarea necesităţii ingerinţei şi a declarat că, acolo unde Convenţia se referă la legislaţia naţională, este, în primul rând, sarcina autorităţilor naţionale de a aplica şi interpreta legislaţia naţională. El a declarat că, în această cauză, autorităţile naţionale nu au depăşit această marjă de apreciere şi au folosit-o cu bună credinţă, într-o manieră rezonabilă şi prudentă.

37. Guvernul a declarat că motivele invocate pentru a justifica ingerinţa au fost „relevante şi suficiente”. În acest sens, el a susţinut că cititorii puteau să-l identifice uşor pe G.R. datorită diminutivului numelui său, deoarece în direcţia respectivă de poliţie era o singură persoană cu acel diminutiv.

38. Bazându-se pe cauza *Janowski v. Poland* ([GC], nr. 25716/94, ECHR 1999-I), Guvernul a declarat că persoanele împotriva cărora a fost îndreptat articolul reclamantului erau funcţionari publici, iar „funcţionarii publici trebuie să beneficieze de încredere publică, în condiţii lipsite de tulburări nepotrivite, ca ei să aibă succes în îndeplinirea sarcinilor lor, astfel, poate fi dovedit ca necesar de a-i proteja de atacuri verbale ofensatorii şi abuzive în timpul serviciului”.

39. Referindu-se la proporţionalitatea sancţiunii cu scopul legitim urmărit, Guvernul a declarat că reclamantul a fost obligat să plătească o compensaţie

în mărime de MDL 180, care constituia sancţiunea minimă prevăzută de articolele 7 şi 7/1 ale Codului civil. Prin urmare, el a conchis că sancţiunea a fost proporţională cu scopul legitim urmărit.

B. Aprecierea Curţii

40. Aşa cum au recunoscut ambele părţi şi Curtea este de acord, hotărârile instanţelor naţionale şi plata prejudiciilor impuse reclamantului au constituit un „amestec al autorităţilor publice" în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerinţă ar constitui o violare a articolului 10, cu excepţia cazului când este „prevăzută de lege", urmăreşte un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului şi este „necesară într-o societate democratică" pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege"

41. Curtea notează că ingerinţa invocată a avut o bază legală, şi anume articolele 7 şi 7/1 ale Codului civil (a se vedea paragraful 22 de mai sus). În hotărârea sa în cauza *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 52-54, 21 decembrie 2004, Curtea a constatat că aceste prevederi erau accesibile şi previzibile. Prin urmare, Curtea conchide că şi în această cauză ingerinţa a fost „prevăzută de lege" în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim"

42. Nu se contestă de către părţi şi Curtea este de acord că ingerinţa a urmărit scopul legitim de protecţie a reputaţiei poliţistului G.R. Prin urmare, rămâne a examina dacă ingerinţa a fost „necesară într-o societate democratică".

3. „Necesară într-o societate democratică"

(a) Principii generale

43. Libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esenţiale ale unei societăţi democratice, iar protecţia care trebuie acordată presei este de o importanţă deosebită. Chiar dacă presa nu trebuie să depăşească limitele stabilite *inter alia* în scopul „protecţiei reputaţiei sau drepturilor altor persoane", este, totuşi, sarcina ei să comunice informaţii şi idei de interes public. Presa are nu doar sarcina de a comunica astfel de informaţii şi idei: publicul, de asemenea, are dreptul de a le primi. Altfel, presa nu ar putea să joace rolul său vital de „câine de pază public" (a se vedea, spre exemplu, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, hotărâre din 26 noiembrie 1991, Seria A, nr. 216, pp. 29-30, § 59).

44. Cea mai atentă cercetare din partea Curţii este cerută atunci când măsurile luate sau sancţiunile impuse de autorităţile naţionale sunt capabile să descurajeze participarea presei la dezbateri asupra chestiunilor de interes public legitim (a se vedea, spre exemplu, *Lingens v. Austria*, hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 44, *Bladet Tromso and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 64, ECHR 1999-III, *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, hotărâre din 25 iunie 1992, Seria A nr. 239, § 68).

45. Dreptul la libertatea de exprimare este aplicabil nu numai „informaţiei" sau „ideilor", care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive, sau ca o chestiune de indiferenţă, dar şi celor care ofensează, şochează sau deranjează Statul sau orice parte a comunităţii. În plus, libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibile recurgeri la un anumit grad de exagerare sau chiar provocare (a se vedea *De Haes and Gijsels v. Belgium,* hotărâre din 24 februarie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I, p. 236, § 47).

46. Articolul 10 al Convenţiei nu garantează o libertate de exprimare nelimitată chiar şi în ceea ce priveşte relatările presei cu privire la chestiuni de interes public deosebit. Conform termenilor din paragraful 2 al articolului, exercitarea acestei libertăţi presupune „obligaţii şi responsabilităţi", care, de asemenea, se aplică presei. Aceste „obligaţii şi responsabilităţi" pot avea însemnătate când, la fel ca şi în această cauză, există o întrebare cu privire la atacul asupra reputaţiei unor persoane private şi subminarea „drepturilor altor persoane". Datorită „obligaţiilor şi responsabilităţilor" inerente exercitării libertăţii de exprimare, protecţia acordată de articolul 10 jurnaliştilor în ceea ce priveşte relatarea cu privire la chestiunile de interes general este supusă condiţiei ca ei să acţioneze cu bună-credinţă pentru a oferi informaţii corecte şi credibile în conformitate cu etica jurnalistică (a se vedea *Goodwin v. the United Kingdom,* hotărâre din 27 martie 1996, *Reports* 1996-II, p. 500, § 39, şi *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, § 54, ECHR 1999-I).

47. Pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la diseminarea declaraţiilor făcute de o altă persoană într-un interviu ar afecta serios contribuţia presei la discutarea chestiunilor de interes public şi nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35).

48. Funcţionarii publici trebuie să beneficieze de încredere publică, în condiţii lipsite de tulburări nepotrivite, ca ei să aibă succes în îndeplinirea sarcinilor lor şi, astfel, poate fi dovedit ca necesar de a-i proteja de atacuri verbale ofensatoare şi abuzive în timpul serviciului (a se vedea *Janowski v. Poland* [GC], nr. 25716/94, § 33, ECHR 1999-I). Cerinţele unei astfel de protecţii trebuie, totuşi, evaluate în comparaţie cu interesele libertăţii presei sau ale discutării deschise a chestiunilor de interes public.

49. În practica sa, Curtea a făcut distincţie între declaraţiile de fapt şi judecăţile de valoare. Existenţa faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăţilor de valoare nu este susceptibil probaţiunii. Cerinţa de a dovedi adevărul unei judecăţi de valoare este imposibil de îndeplinit şi încalcă însăşi libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II). Totuşi, chiar atunci când o declaraţie constituie o judecată de valoare, proporţionalitatea unei ingerinţe poate depinde de faptul dacă există un substrat factologic suficient pentru declaraţia contestată, deoarece chiar şi o judecată de valoare fără nici un substrat factologic care s-o susţină poate fi excesivă (a se vedea *De Haes and Gijsels v. Belgium*, citată mai sus, § 47, *Oberschlick v. Austria* (nr. 2), hotărâre din 1 iulie 1997, *Reports* 1997-IV, p. 1276, § 33).

50. În exercitarea jurisdicţiei sale de supraveghere, Curtea trebuie să analizeze ingerinţa în lumina cauzei în întregime, inclusiv conţinutul remarcilor reclamantului şi contextul în care el le-a făcut. În special, trebuie să se determine dacă ingerinţa în cauză a fost „proporţională în raport cu scopurile legitime urmărite” şi dacă motivele invocate de către autorităţile naţionale pentru a o justifica sunt „relevante şi suficiente” (a se vedea *Janowski v. Poland,* hotărârea citată mai sus, § 30, şi *Barfod v. Denmark,* hotărâre din 22 februarie 1989, Seria A nr. 149, § 28). Făcând acest lucru, Curtea trebuie să se convingă că autorităţile naţionale au aplicat standarde care sunt conforme cu principiile consfinţite de articolul 10 şi, mai mult, că ele s-au bazat pe o apreciere acceptabilă a faptelor relevante (a se vedea *Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 31).

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

51. Guvernul a declarat că, în această cauză, reclamantul în acţiunea civilă pentru defăimare (poliţistul G.R.) era funcţionar public şi, prin urmare, el trebuie să beneficieze de un nivel mai înalt de protecţie împotriva criticii şi observaţiilor nepotrivite.

52. Este adevărat că Curtea a decis că poate fi necesar de a proteja funcţionarii publici de atacuri ofensatoare, abuzive şi defăimătoare în timpul serviciului. Totuşi, Curtea consideră că această cauză trebuie distinsă de cauza *Janowski.* Trebuie notat faptul că, spre deosebire de cauza *Janowski,* declaraţiile în cauză au constituit parte a unei discuţii cu privire la chestiuni de interes public şi ele au implicat chestiuni cu privire la libertatea presei, deoarece reclamantul a acţionat în calitate de jurnalist, şi nu în calitate de persoană privată. Mai mult, în opinia Curţii, limbajul folosit în articol nu poate fi caracterizat ca fiind „ofensator şi abuziv”, ceea ce a fost în cauza *Janowski.*

53. Prin urmare, conceptul folosit de Curte în cauza *Janowski* nu este aplicabil în această cauză. Dimpotrivă, Curtea consideră că deoarece este vorba de libertatea presei, autorităţile moldoveneşti au beneficiat de o marjă

de apreciere mai puţin largă atunci când au decis dacă a existat o „necesitate socială impetuoasă” pentru ingerinţa în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare.

54. Curtea reaminteşte că pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la diseminarea declaraţiilor făcute de o altă persoană într-un interviu ar afecta serios contribuţia presei la discutarea chestiunilor de interes public şi nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35). Având în vedere limbajul moderat folosit de reclamant şi faptul că nu există o aparenţă că el a acţionat cu rea-credinţă cu scopul de a-l defăima pe G.R., Curtea este de opinia că nu au existat motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru.

55. În continuare, Curtea notează că prima declaraţie în cauză care a fost constatată de instanţele judecătoreşti din Republica Moldova ca fiind defăimătoare: *„l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni”,* nu poate fi considerată altfel decât ca fiind o judecată de valoare. Totuşi, instanţele judecătoreşti naţionale au constatat că ea nu corespunde realităţii, deoarece reclamantul nu a putut să dovedească acest lucru. Curtea notează că această judecată de valoare a avut o bază factologică şi anume, istoria lui Victor. Trebuie, de asemenea, notat faptul că limbajul folosit de reclamant pentru a o descrie a fost moderat. Prin urmare, Curtea conchide că ingerinţa în libertatea de exprimare a reclamantului, în ceea ce priveşte această declaraţie, nu a fost necesară într-o societate democratică.

56. A doua declaraţie: *„El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în faţă, strigând ca un nebun”* poate avea sens dublu în limba rusă, şi anume, ea fie înseamnă că exista intenţia ca permisul de conducere să-i fie aruncat lui Victor în faţă (ceea ce ar constitui o declaraţie cu privire la fapte), fie ea poate însemna că permisul de conducere i-a fost întors lui Victor într-un mod nepoliticos (ceea ce ar constitui o judecată de valoare). Instanţele judecătoreşti naţionale nu au încercat să clarifice care era sensul pe care l-a avut declaraţia respectivă.

57. Deoarece sarcina de a evalua faptele cauzei prezentate lor aparţine, în primul rând, instanţelor judecătoreşti naţionale, Curtea nu va specula cu privire la faptul dacă a doua declaraţie avea sensul unei judecăţi de valoare sau al unei declaraţii cu privire la fapte. Totuşi, din motivele expuse mai jos, ea este gata să presupună că ea a constituit o declaraţie cu privire la fapte şi că, astfel, reclamantul a avut sarcina de a dovedi că ea corespunde realităţii.

58. În continuare, se notează faptul că reclamantul a încercat să aducă probe prin prezentarea unui martor, pe Victor (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Totuşi, instanţele judecătoreşti naţionale nu au dat nici o atenţie declaraţiilor lui Victor şi nu au încercat să le evalueze (a se vedea paragraful 15 de mai sus), aparent tratându-le ca fiind irelevante.

59. În aceste circumstanţe, Curtea consideră că, cerând reclamantului să dovedească adevărul declaraţiilor sale, iar în acelaşi timp privându-l de o posibilitate efectivă de a aduce probe în susţinerea declaraţiilor sale şi dovedirea adevărului acestora, instanţele judecătoreşti din Republica Moldova au exercitat o ingerinţă în dreptul său la libertatea de exprimare, într-un mod care nu era necesar într-o societate democratică (a se vedea *Busuioc v. Moldova*, citată mai sus, § 88).

60. Prin urmare, Curtea conchide că a existat o violare a articolului 10 al Convenţiei.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENŢIEI

61. Articolul 41 al Convenţiei prevede următoarele:

> „Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenţiei sau Protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al Înaltelor Părţi Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecinţelor acestei violări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o satisfacţie echitabilă”.

A. Prejudiciul

62. Reclamantul a pretins EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu material şi moral suferit ca rezultat al încălcării dreptului său la libertatea de exprimare. El a pretins că a suferit stres şi frustrare. El a invocat cauza *Ukrainian Media Group v. Ukraine,* nr. 72713/01, 29 martie 2005, în care reclamantului i s-a acordat EUR 33,000 cu titlu de prejudiciu moral. De asemenea, el a invocat cauzele *Steel and Morris v. the United Kingdom*, nr. 68416/01, ECHR 2005-… şi *Scharsach and News Verlagsgesellschaft v. Austria*, nr. 39394/98, ECHR 2003-XI, în care reclamanţilor li s-au acordat EUR 20,000 şi, respectiv, EUR 5,000 cu titlu de prejudicii morale. Referindu-se la cauza *Busuioc*, în care reclamantului i s-a acordat EUR 4,000, el a argumentat că în acea cauză Curtea a constatat că câteva ingerinţe nu au constituit o violare a articolului 10 şi că, prin urmare, el a avut dreptul la o compensaţie mai mare.

63. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant, susţinând că el nu a suferit nici un prejudiciu material şi moral. El a declarat că în astfel de cauze precum *Oberschlick v. Austria* (nr.1), hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204 şi *Schwabe v. Austria*, hotărâre din 28 august 1992, Seria A nr. 242-B, Curtea nu a acordat reclamanţilor nici un prejudiciu moral şi a sugerat că în această cauză reclamantului, de asemenea, nu ar trebui să i se acorde nici un prejudiciu.

64. Luând în consideraţie constatările de mai sus, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material şi anume, prejudiciile pe care el a fost obligat să le plătească şi că el, de asemenea, trebuia să fi suferit stres

şi frustrare ca rezultat al încălcării dreptului său la libertatea de exprimare, care nu poate fi compensat printr-o simplă constatare a unei violări. Hotărând în bază echitabilă, ea acordă reclamantului suma totală de EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu material şi moral.

B. Costuri şi cheltuieli

65. Reclamantul a pretins, de asemenea, EUR 2,500 cu titlu de costuri şi cheltuieli suportate în faţa Curţii, susţinând că avocatul său a petrecut cincizeci şi şapte de ore de lucru asupra cauzei. El a prezentat o listă detaliată şi un contract conform căruia onorariul avocatului a fost de EUR 50, dar că suma totală nu poate fi mai mare de EUR 2,500.

66. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că reclamantul nu a dovedit pretinsele cheltuieli de reprezentare. Potrivit lui, suma pretinsă de reclamant a fost prea mare în raport cu salariul mediu lunar în Republica Moldova şi onorariile plătite de stat avocaţilor din oficiu. Potrivit Guvernului, în această cauză onorariul avocatului nu ar trebui să depăşească EUR 25.

Guvernul, de asemenea, a contestat numărul de ore prestate de reprezentantul reclamantului lucrând asupra cauzei, în general, şi cercetând jurisprudenţa Curţii, în special, argumentând că jurisprudenţa invocată de avocatul reclamantului nu a fost pertinentă în această cauză.

67. Curtea reaminteşte că pentru ca costurile şi cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

68. În această cauză, luând în consideraţie lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus şi complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,500 cu titlu de costuri şi cheltuieli.

C. Dobânda

69. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependenţă de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Respinge* obiecţia preliminară a Guvernului;

2. *Hotărăşte* că a existat o violare a articolului 10 al Convenţiei;

3. *Hotărăşte*
(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenţiei, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu material şi moral şi EUR 1,500 (o mie cinci sute euro) cu titlu de costuri şi cheltuieli, care să fie convertite în valuta naţională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
(b) că, de la expirarea celor trei luni menţionate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.

4. *Respinge* unanim restul pretenţiilor reclamantului cu privire la satisfacţia echitabilă.

Redactată în limba engleză şi comunicată în scris la 11 octombrie 2005, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 şi 3 al Regulamentului Curţii.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Preşedinte